

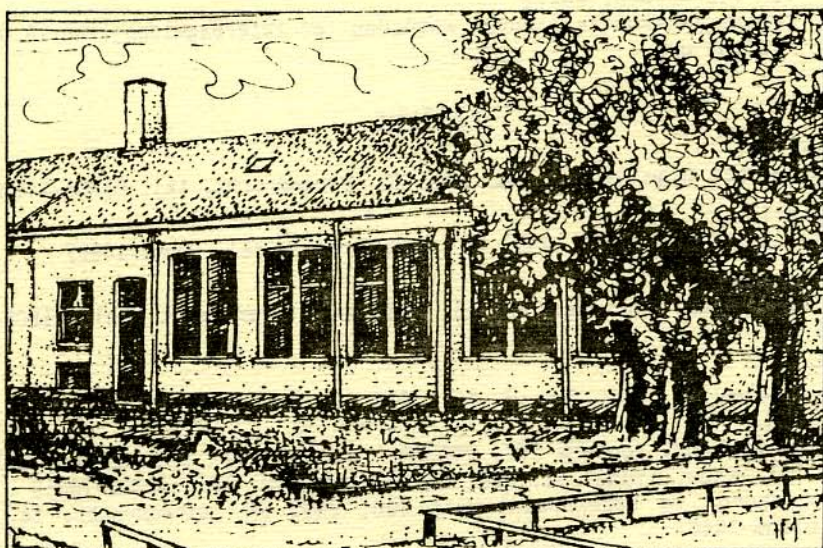
CONTACT

BLAD

13e jaargang no. 48

september 1991

Verenigingsgebouw "D' OUWE SCHOOL"

Getekend door mw H.A. Plomp-Monshouwer

HISTORISCHE VERENIGING BARENDRECHT

Verenigingsgebouw "D' OUWE SCHOOL"

Dorpsstraat 150a, 2992 BE Barendrecht

Tel. 01806 - 18142

Open: zaterdagmiddag van 14.00 - 16.30 uur voor informatie en afgifte
van voorwerpen, enz.;
tijdens tentoonstellingen: woensdag- en zaterdagmiddag van 14.00
- 16.30 uur.

BESTUUR

Voorzitter:

M. Zoutendijk, Oranjestraat 2a, 2991 CL Barendrecht, tel. 01806-14200

Secretaris:

A. Koedoot, Perentuin 2, 2991 TN Barendrecht, tel. 01806-14811

Penningmeester:

W.A. den Otter, Korianderhof 48, 2991 HE Barendrecht, tel. 01806-13915

Leden:

P. van Bergeijk, Ziedewijdsedijk 59, 2991 VP Barendrecht, tel. 01806-12252

W.M. Groenenboom, Voordijk 267, 2992 AL Barendrecht, tel. 01806-12617

mw. J.W.E. Kouw, Singel 32, 2992 BN Barendrecht, tel. 01806-16059

A. Rodenburg, 2e Barendrechtseweg 398, 2992 SM Barendrecht, tel. 01806-16407

LEDENADMINISTRATIE

F. van Heest, Kempenaar 75, 2991 PJ Barendrecht, tel. 01806-12371

REDACTIONEEL

INHOUDSOPGAVE VAN DE 13e JAARGANG
NUMMER 48 VAN SEPTEMBER 1991

VERENIGINGSNIEUWS

- Redactioneel, Inhoudsopgave van de 13e
jaargang no. 48 van sep-
tember 1991 p. 1
- IN MEMORIAM G. van der Schoor
Erevoorzitter van de Historische Vereniging p. 2
- Ledenadministratie p. 3
- Werkgroep Filmarchief J. Schop p. 3
- Werkgroep Tentoonstellingen p. 6

ARTIKELEN

- H. Oldenhof
CAFE "HET SCHAAPJE" (2) p. 8
 - P. Groenenboom
CAFE "HET SCHAAPJE" (3) p. 11
 - B. Schooljan
HOOFDSTUKKEN UIT DE WATERSTAATSGESCHIEDENIS
VAN BARENDRECHT (1) p. 14
-

REDACTIOMERK

INHOUDSGAWE VAN DE 13e JAARGANG

NUMMER 48 VAN SEPTEMBER 1991

IN MEMORIAM G. VAN DER SCHOOR

Op de avond van 28 augustus j.l. ontvingen wij het bericht, dat op 76-jarige leeftijd de erevoorzitter van onze vereniging, de heer G. van der Schoor was overleden. Het was ons bekend, dat hij zeer ernstig ziek was, maar werden toch overvallen door dit bericht.

Bijna vijftien jaar geleden werd mede door zijn stuwende kracht de Historische Vereniging Barendrecht opgericht, waarvan hij tot maart 1987 voorzitter was.

De verzameling boeken, foto's, voorwerpen, enz. getuigen van zijn grote inzet voor de vereniging. Door zijn enthousiasme wist hij anderen te motiveren zich in te zetten voor het behoud van de historie van onze gemeente.

Het vele werk dat hij voor onze vereniging verrichtte was één van de redenen, dat hij op 29 april 1986 een koninklijke onderscheiding mocht ontvangen.

Met dankbaarheid mogen wij terugzien op de grote verdiensten van deze voorzitter, die onze vereniging op zo'n bijzondere wijze gestalte heeft gegeven.

Wij wensen zijn vrouw, kinderen en verdere familie veel kracht toe in deze moeilijke tijd.

Het Bestuur

In het decembernummer van het Contactblad zal een uitgebreider artikel verschijnen, gewijd aan de heer Van der Schoor.

LEDENADMINISTRATIE

MUTATIELIJST

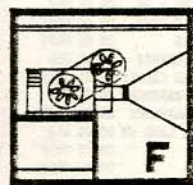
Nieuwe leden vanaf 24 maart 1991

27 juni
11 juli
19 juli
24 augustus

C. de Kreek
A.W.J. Kox
R.J. Kuiper
S.P. Blijdorp

Numansdorp
Barendrecht
Rotterdam
Rotterdam

F. van Heest

WERKGROEP

FILMARCHIEF J. SCHOP

REGISTER VAN INSCHRIJVINGEN IN HET "ORA WEST-BARENDRECHT EN CARNISSE"

DATUM	TER EENRE	TER ANDERE	OMSCHRIJVING	FI	No	FOLI
14-12-1611	LEENDERT ARIEN LEENDERTSZ	JASPER NOERMAN	VERKOOP 7 MERGE LAND 1/4 OUDLAND VAN WB	09	01	001
14-01-1612	JAN HUIJBERSZ	ARENT MAERTENSZ	SCHULDBEKENNIS VAN F1.170 EN 12 STYRS	09	01	002
14-01-1612	LEENDERT ARIENSZ	ARENT MAERTENSZ	SCHULDBEKENNIS VAN F1.49.-	09	01	003
22-03-1622	CLEIJS ARIENSZ	MAERCKEN GEERTS	VERTICHTING	09	01	004
07-04-1612	FILIPS ISBRANTSZ	AERDAENTGHEN FRANKEN	KORENMOLENAAR, SCHULDBEKENNIS F1.50.-	09	01	005
26-04-1612	JAN HEIJNDRIK (Pernis)	LAURIS AERTSZ	VERK VAN 11 HONT LAND GELEGEN IN CARNISSE	09	01	006
12-05-1612	ANDRIES JACOBZ	JAN HEIJNDRIK VEEDE	VERK.v.2 MERGE 450 ROE LAND NIEUWELAND WB	09	01	007
21-05-1612	POUWELS PIETRSZ	ROEBOUT HOOGEBEETS	VERKOOP VAN 3 MERGE LAND IN WEST-BARENDRECHT	09	01	008
21-05-1612	POUWELS PIETRSZ		VERKAVELING	09	01	009
24-05-1612	DIRCKENDR BAELEGHEN	GRIETGHEN HUIJER CATTENDIJK	RENTEBRIEF 18 GLD 15 STYRS LOSRENT	09	01	010
26-06-1612	CLAES ROELEN	ANTONISSE GEELLOFT	VERK.v.HUIS+BETELINGEN 1/4 OUDLAND W.B	09	01	011
01-10-1612	LAURIS BEIJERLIDCK kannunik	JACOB ARIENS	VERK.4 H.300 R.G.FRANCK .INGE PLOONEN	09	01	012
26-04-1613	BELLA van SLINGELANT	JAN BOUDERTJNSZ SLINGELANT	VERKOOP 2 MERGE 84 ROE 4 VOETEN LAND	09	01	015
02-06-1613	PIETER CORNELIS WILDE	LAURIS AERTSZ	VERK.LAND EN HUIS (LAND GEDAMD DEN HIL)	09	01	016
08-08-1613	ARENT MAERTENSZ	PIETER CORNELISZ WILDE	HYPOTHEEK OP ZIJN HUIS OP WEST-BARENDRECHT	09	01	018
24-07-1613	POP DIRCK	PIETER CORNELISZ WILDE	VERKOOP VAN HUIS EN BETELINGEN.	09	01	017V
05-06-1613	COEN PIETRSZ	ROEBOUT HOOGEBEETS	VERK.v.3 MERGE LAND IN WEST-BARENDRECHT	09	01	019
05-06-1613	CORNELIS JANSZ int VELT	ROEBOUT HOOGEBEETS	VERK.v.LAND IN WEST-BARENDRECHT	09	01	020V
12-07-1613	JAN MATHEJSE ONDERWATER	JAN JANSZ van der VEER	HYPOTHEEK OP HET HUIS van v.d.VEER	09	01	021
12-07-1613	DIKKE de POTTRE weduwe	JAN JANSZ van der VEER	HYPOTHEEK OP HET HUIS van v.d.VEER.	09	01	022
27-05-1613	CLEIJS ARIENSZ WERT	TANNECKEN AERLENSDR	VERTICHTING a.BROERS ALS vga v/h KINDEN	09	01	022
22-11-1613	MAERCKEN CORNELIS za	CORNELIS DIRCK BOERTGHEN	VERTICHTING	09	01	023V
23-11-1613	AERIEN ANTONISZ erigenamen	POP DIRCK	VERK. VAN EEN HUIS AAN TIDDERHAN POP.	09	01	024
23-01-1614	LIJNTHGEN AERLENSDR	JACOB MAERTENSZ za	VERTICHTING	09	01	025V
29-01-1614	BASTIAEN AERIEN TONISZ	INGEN PLEUNEN	VERKOOP VAN LAND IN WEST-BARENDRECHT	09	01	026
17-02-1614	BESSELIJGHEN WIJEN	ROELUS PIETRSZ SMIT za	VERTICHTING AAN HAAR KINDEREN.	09	01	027

DATUM	TER EENRE	TER ANDERE	ONSCHRIJVING	FI No FOLI
19-04-1614	PIETER PATERISZ	LEENDERT CORNELIS BRUIJN	VERK. VAN 190 ROE LAND IN W-BARENDRECHT	09 01 028V
19-04-1614	MELS WILLENSZ	LEENDERT CORNELIS BRUIJN	VERK. 1 MERGE LAND IN WEST-BARENDRECHT	09 01 029
26-04-1614	BAELTGHEN DIRCKOR	FLAEN LEENDERT	VERK. HUIS GELEGEN IN HET OUDE LAND.v.WB	09 01 030V
28-07-1614	JASPER HOERMAN	PHILIP ISBRAVTS	HYPOTHEEK OP DE MOLEN	09 01 031
15-08-1614	HEER VAN BATENBORCH	ARENT HAERTENSZ	GELDENING.FI.60.-LOSRENTTE PER JAAR	09 01 032
03-01-1615	HARIETGHEN CORN. AERIENSZ	JAN HEIJNDRIK WEEDA	VERKOP HUIS MET BETEDELINGEN	09 01 033
05-03-1615	AREN VAN BARENDRECHT	AERIEN HEIJNDRIK	VERKOP LOSRENTTE FI.12.- PER JAAR.	09 01 034V
29-05-1615	AERIEN HENDRICKS OUTRAET	AERIEN CORNELIS	VERK.HUIS.a.BIERENRECHT o/h DORP VAN W.B.	09 01 035V
23-05-1615	KATEUSZ JAN ONDERWATER brv	HENDRICK GERITZT meester	VERKOP VAN HUIS EN ERF	09 01 036
04-07-1615	erigenamen HARIETGHEN JANS	ANTONIS GEENSZ	VERK.v.7 MERGE VRIJ EIGEN LAND	09 01 037V
27-11-1615	GOORIS JANSZ	GEERTGHEN ANTONIS weduwe	VERK.v.RENTEBRIEF LOSRENTTE FI.9-7-8	09 01 38V
25-10-1615	HENDRICKS GERITZT meester	CORNELIS JACOBZ onsen vaert	VERKOP VAN HUIS EN ERF	09 01 039V
25-05-1615	LEENDERT LEENDERTSZ	ANTONIS GEENSZ	VERKOP 3 MERGE 100 ROE LAND	09 01 040
03-05-1615	AERIEN JANSZ	PIETER HEIJNDRIK SIKENSZ	VERKOP VAN HUIS EN ERF IN CARNISSE	09 01 041V
12-08-1616	WILLEM SIEREN pontgaarder	AERT BASTIAEN SPRUIJT	VERKOP 1 MERGE 460 ROE 8 VOET LAND	09 01 042
17-11-1616	AERIEN LEENDERTSZ KLOU	JAN GOORISZ	VERKOP HUYSEN EN BETEDELINGEN IN CARNIS	09 01 043V
17-11-1616	JAN GOORISZ	ARENT HAERTENSZ amb-heer	LEENT FI. 60.- VAN ANBACHTSHEER	09 01 044
20-11-1616	de erigen.v.JACOB.v. DRIEL	DIRCK HEIJNDRIK	VERKOP 6 MERGE 500 ROE LAND IN CARNIS	09 01 045
20-11-1616	de erigen.v.JACOB.v. DRIEL	AERT JANSZ	VERKOP 2 MERGE 285 ROE LAND IN CARNIS	09 01 046
08-06-1617	GEERIT HAERTENSZ kleermaker	DIRCK HEIJNDRIK	VERKOP VAN HUIS EN ERF	09 01 047V
30-10-1617	SJUTGHEN AERIENS weduwe	GHJUSBRECHT GERITZT	VERKOP VAN 750 ROE LAND IN CARNISSE	09 01 048
04-11-1617	STICH VAN BEAUMONT	AERT BASTIAEN SPRUIJT	VERKOP 1 MERGE 316 ROE 8 VOET LAND	09 01 049
03-01-1618	G.JANWIGHEN GOOVERTSDR	LEENTGHEN BASTIAEN	WED.v.JAN HEIJNDRIKWEEDA.VERK.4m300orc	09 01 050V
03-10-1618	LEENTGHEN BASTIAEN	ARENT HAERTENSZ amb-heer	OUDESTE ZOON JAM.SIKENSZ LOSRENTTE FI.60.-	09 01 051V
12-01-1618	CORNELIS AERIEN WILJNGAARDEN	ARENT HAERTENSZ amb-heer	LOSRENTTE OP HUIS FI.6-5.AFDEL.29-5-1668	09 01 052V
15-01-1618	GRIELIS JANSZ	PIETER GHJUSSENS	VERK.550 ROE LAND 1/h BUITENLAND van WB	09 01 053V
15-01-1618	PIETER GHJUSSENS	CHRISTOFFEL HELLERENS	LOS RENTE FI.12-10	09 01 054
05-04-1618	HULJORECHT PIETRSZ	JAN PIETERSZ	VERK. AANWAS a/d BUIJTENDIJK VAN WB.	09 01 055
26-04-1618	HEIJNDRIK GHEERTITZ chirurg	GHORIS LEENDERTSZ	VERKOP VAN LAND EN ERF IN WEST-BARENDRECHT	09 01 056
04-08-1618	HEIJNDRIK MATJUSZ HOPPEL	ANTONIS CORNELIS JACOBZ	VERK.3 MERGE 170 ROE IN BUITENLAND.v.WB	09 01 057
04-08-1618	ROOIS ANTONIS	HEIJNDRIK MATJUSZ HOPPEL	HYPOTHEEK VAN 1586 GLD 18 STVR 12 PENN.	09 01 058
03-05-1619	CLAES ROELAN	JAN DIRCKSZ	VERKOP VAN HUIS EN ERF IN CARNIS	09 01 049V
03-05-1619	CLAES ADRIAENSZ vaert	CLAES ROELAN kleermaker	VERK.v.HUISHERF a/d OUDE SLOUIS CARNIS	09 01 050
11-05-1619	PIETER SIKENSZ	JAN SIKENSZ broeder	VERK. 1 MERGE 270 ROE 6 VOET LAND CARNIS	09 01 051V
15-05-1619	MARIA HONDICX	INGHEN FLAUNEN	VERK. 1 MERGE 375 ROE LAND IN W-BARENDRECHT	09 01 052
06-06-1619	FLORISGHEN ROELAN	DIRCK POPPEN	VERK.4 MERGE 500 ROE LAND IN W-BARENDRECHT	09 01 053V
06-07-1619	TRILGHEN CLIEUS erigen.	LEENTGHEN AERIENSZ	WED.JACOB HAERTENSZ.VERK.547 ROE LAND WB	09 01 054
13-03-1620	PIETER HEIJNDRIK	ARENT HAERTENSZ amb-heer	LEENT LOSRENTTE FI.8-2-8	09 01 055V
13-03-1620	CORNELIS WILLENSZ CEETHOM	ARENT HAERTENSZ	LEENT LOS RENTE FI.8-2-8	09 01 056V
25-03-1620	JAN VAN FOREEST	GEENEN ANTONISZ	VERKOP VAN 2 MERGE LAND IN CARNISSE	09 01 057V
25-03-1620	JOHAN HERTEN HERTENSZ	LEENDERT CORNELISZ weduwe	OUDE BURGHEN.v.HOORN.VERK.2m.300c IN WB	09 01 059
01-07-1620	JAN SIKENSZ in 't VELT	ARENT HAERTENSZ amb-heer	VERKOP LOSRENTTE FI.31-5	09 01 059
24-09-1620	WILLEM MATJUSZ	JAN AERTSZ	VERKOP VAN 8 MERGE LAND IN CARNISSE	09 01 060
02-11-1620	GEERIT HEIJNDRIK timmerman	ANNEKE JACOBSDR	LOSRENTTE FI.7-10	09 01 061
23-03-1621	de erven.v. NICOLAAS.v. DRIEL	CORNELIS VAN BEVEREN	VERK. 2 MERGE 285 ROE AANWAS IN CARNISSE	09 01 062
01-05-1621	PHILIP LOSBRANTSZ	MOUTER den GHELDER	KORENMOLENAAR LEENT FI. 56.- VAN	09 01 063
21-06-1621	CLAES BURITZ	PIETER WILLENSZ WALRAVEN	JACOB MOEN KAVELING (VERDELING VAN LAND)	09 01 063
04-12-1621	DIRK MARTENS erigenamen	HENDRICK GHEERTITZ meester	VERKOP HUIS EN ERF IN WB	09 01 064
24-09-1622	TEUNIS AERTSZ	KRIJN ANTONISZ	VERK. AANWAS OP HET UUTJERGORS IN WB	09 01 065
05-10-1622	COEN PIETERSZ	JACOB AERIENS HORDIJK	VRK.v.800 ROEDE WEILAND IN OUDE LAND WB	09 01 066
31-12-1622	AERIEN CORNELISZ	LAURIS AERTSZ	TRANSP. AAN VAERSHAN 455 ROE LAND IN WB	09 01 066V
31-12-1622	GERATT HULGHEN KRANWONCK	BASTIAEN AERTSZ	TRANSP. AAN ZWAGER 750 ROE LAND IN CARNIS	09 01 067
24-05-1623	PIETER IN 't VELT SIKENSZ	JACOB AERIENSZ HORDIJK	VERK. HUIS EN ERF IN BINNENLAND VAN WB	09 01 067V
01-07-1623	JAN SIKENSZ in 't VELT	ARENT HAERTENSZ (amb.heer)	RENTBRIEF LOSRENTTE 18 gld 5stvr	09 01 068V
01-08-1623	GHORIS JANSZ	ARENT HAERTENSZ	VERK. LOS RENTE VAN 12 GLD 10 STVRS	09 01 069V
09-12-1623	AERIEN SIKENSZ in 't VELT	GEERIT ANTONISZ (zwager)	VERK. 3 MERGE 433 ROE LAND BUITENL.v.WB	09 01 071V
09-12-1623	PIETERE FLAUNEN	WILLEN JACOBZ (dijkgraaf)	VERKOP 1 MERGE 18 ROE LAND IN WB	09 01 072
31-01-1624	TILGHENT VAN SLINGELAND	JACOB AERIENSZ HORDIJK	VERKOP VAN 1 MERGE 42 ROE 2 VOET IN WB	09 01 073
31-01-1624	TILGHENT VAN SLINGELAND	LEENDERT CORNELISZ	VERKOP VAN 321 ROE 1 VOET IN WB	09 01 073
31-01-1624	TILGHENT VAN SLINGELAND	AERIEN CORNELISZ	VERKOP VAN 321 ROE 1 VOET IN WB	09 01 073
13-02-1624	JAN SIKENSZ in 't VELT	ARENT HAERTENSZ	VERK. LOSRENTTE 12 GLD 10 STVRS	09 01 073
03-06-1624	AERT JOFFENSZ	JOORIS AERLAENSZ	VERK. 2 MERGE 176 ROE LAND IN WB	09 01 074V
01-07-1624	AERIEN JOOSTEN	JOFFROU ANTHONETTE ANDRIES	VERKOP VAN LOSRENTTE VAN 18 GLD	09 01 075
06-07-1624	WILLEN CORNELIS	LAURIS AERTSZ	VERK. 450 ROE IN HET BINNENLAND.v.CARNIS	09 01 075V
14-11-1624	DIRCK AERIEN	JOFFROU ANTHONETTE ANDRIES	VERK LOSRENTTE VAN 18 CAROLUSGLD 18 STVS	09 01 077V
30-11-1624	HELAND.PIETERSZ KRANWONCK	LEENTGHEN BASTIAENEN weduwe	VERKOP VAN UUTJERGORS IN WB	09 01 078
10-05-1625	AERIEN AERTSZ	AERIEN AERTSZ	VERK. 1 MERGE 332 ROE LAND IN WB	09 01 079
10-05-1625	AERIEN AERTSZ	JACOB CRJENEN	VERKOP VAN HUIJZINGE EN 1 MERGE IN WB	09 01 079V
12-05-1625	JACOB CRJENEN	POWELS CORNELISZ	VERK. HUIJZINGE EN 1 MERGE LAND IN WB	09 01 080
15-05-1625	WILLEM PIETERSZ	CORNELIS CORNELISZ 't JONG	SCHIPPER IN BARENDRECHT.VERK.1/4 PRT AANWAS	09 01 080V

datum	ter eere	ter andere	omschrijving	ft	no	foli
08-06-1625	HELDNRICK DIRKSEN	ARENT MAERTENSZ	VERKOOP VAN EEN LOSRENT 11 GLD 5 STVRS	09	01	081V
21-06-1625	JACOB AEDRIANSEN HORDOLCK	GHEHEN ANTONISZ	VERKOOP VAN EEN ULTERGOORS IN WB	09	01	082V
21-06-1625	AERLEN CORNELISZ	GHEHEN ANTHONISZ	VERKOOP VAN EEN ULTERGOORS IN WB	09	01	085
21-05-1625	POP DIRKSEN	ANTONIS GHEHENSZ za kinder	ZWAGERS en TIMMERLIN. VERK. ULTERGOORS WB	09	01	083V
21-05-1625	AERLEN CORNELIS JOPPEN	NEELTGHEN za kinder JOPPEN	ZWAGERS en TIMMERLIN. VERK. ULTERGOORS WB	09	01	083V
19-07-1625	BASTIAEN CORN. JONGE RHELEN	LAURIS AERTSZ	VERK. 450 ROE LAND BINNENLAND VAN CARNIS	09	01	084
09-08-1625	GHOORIS JANSZ	GHEEN STEVENSZ	VERK. v. HULZINGE+BETELINGEN IN CARNIS	09	01	084V
10-11-1625	PIETER HELDRICKSEN	ANTONIS GHEHENSZ za kinder	VERK. 1/3 PART. v. 2 MERGE 450 ROE LAND WB	09	01	085
10-11-1625	PIETER HELDRICKSEN	ADRIAEN HELDRICKSEN OUTRAET	DIT WAREN BROEDERS	09	01	085
01-04-1626	GHEUSBERT van SOLEN	JAN SLOHNSZ in 't VELD	VERKOOP VAN LOSRENT 12 GLD 10 STVRS	09	01	086
01-04-1626	JAN SLOHNSZ in 't VELD	THERRNSTEN CO HELDRICKSEN	VERKOOP VAN LOSRENT 12 GLD 10 STVRS	09	01	086
13-05-1626	PHILIPUS ISBRANTSZ molenaar	mr HELDRICK VERHOEVEN	VERK. v. HOOREN+DIELEN IN CARNIS	09	01	087
13-05-1626	FRANCK GHEERTSEN	HELDNRICK SCHRIECK	VERKOOP VAN LOSRENT 16 GLD 10 STVRS	09	01	088
23-06-1626	MAGRITA JONGER PIETSEN	JACOB STOOP	VERK. v. 1 MERGE 31 ROE LAND IN WB	09	01	089
10-11-1626	LEENDERT CORNELISZ	LAURIS AERTSZ vaersman	VERKOOP 450 ROE LAND IN CARNISSE	09	01	089V
21-11-1626	AERLEN CORNELIS	INGHEN PLUENEN	VERK. 5 MERG 130 ROE 4 VOET IN WB	09	01	091V
10-04-1627	HALENGHEN CORNELISZ	LAURIS AERTSZ	VERK. 450 ROE LAND IN OUDLAND. v. CARNIS	09	01	092
03-04-1627	CLEUS CORNELIS JOPPEN	LEENDERT TUNISZ	VERK. HUIS, BERG EN CEET IN WB	09	01	092V
07-05-1627	AERLEN JOOSTEN	JOFFROU ANTHONETT ANDRIES wed	VERKOOP LOSRENT 18 GLD 15 STVRS	09	01	093
03-06-1627	AERLENGHEN GHEUSBERTS wed	JAN LEENDERTSZ PORS	VERK. 2 MERGE 300 ROE IN OUDE LAND CARNIS	09	01	094
05-06-1627	BASTIAEN ANTONIS	DIRCK HELDRICK	VERK. 2 MERGE 408 ROE IN OUDE LAND CARNIS	09	01	095V
05-06-1627	POP DIRKSEN	CORNELIS AERIENZ	VERKOOP VAN HUIS, BERG EN CEET IN WB	09	01	096
05-06-1627	QUIRLIN ANTONISZ	CORNELIS AERTSZ kinder. v.	VERK. v. ULTERGOORS IN WB. 1/2. v. 10 m 400 r	09	01	096V
05-06-1627	POP DIRKSEN	DIRCK HELDRICKS	VERKOOP VAN 550 ROE LAND IN WB	09	01	097
24-07-1627	POUNELS CORNELISZ	ARENT MAERTENSZ	VERK. v. LOSRENT VAN 69 GLD 5 STVRS	09	01	098
13-12-1627	HELDNRICK VERHOEFF kinder. v	JACOB STOOP	VERKOOP VAN 245 1/2 ROE LAND IN WB	09	01	099
13-12-1627	DANIEL GHEERTSZ BEAUMONT	JACOB STOOP	VERKOOP VAN 122 ROE 9 VOET LAND IN WB	09	01	099
25-01-1628	WILLEN JANSZ	JAN STOFFELZ	VERK. v. 1 HONT LAND+HUIS IN OUDE LAND CARN	09	01	100
09-04-1628	GHEERT JANSZ	ANDRIES JANSZ	VERKOOP VAN HULZKE IN CARNIS	09	01	101
08-05-1628	BASTIAEN ANTONISZ	DIRCK HELDRICKS	VERK. 3 MERGE LAND IN OUDLAND VAN WB	09	01	101V
08-05-1628	BASTIAEN ANTONISZ	DIRCK HELDRICKS	VERK. 3 MERGE 300 ROE OUDLAND. v. CARNIS	09	01	102
10-06-1628	LEENDERT PETERSZ	LAURIS AERTSZ	VERK. 450 ROE IN OUDE LAND VAN CARNIS	09	01	102V
08-07-1628	HELDNRICK CORNELISZ	H. AEDRIANSEN HOOGENDOLCK	VERK. 3 MERGE 345 ROE IN BUITENLAND CARNIS	09	01	103
08-06-1628	JACOB AEDRIANSEN HORDOLCK	PIETER JOPPEN	VERK. 1 MERGE 200 ROE IN OUDE LAND VAN WB	09	01	103V
20-12-1628	ADRIAEN HELDRICKS OUTRAET	HAERTGOOR LEENDERTSZ wed.	VERK. HUIS STAANDE ACHTER DE KERK VAN WB	09	01	104
21-12-1628	AERLEN CORNELIS AERIENZ	ADRIAEN HELDRICKS OUTRAET	VERK. HUIS, BERG, CEET IN WB	09	01	104V
24-03-1629	GHOORIS LEENDERTSZ	LEENDERT PETERSZ wagenmaker	VERKOOP HUIS PLUS BETELINGEN IN WB	09	01	105
14-05-1629	PIETER GHEERTSZ Jng DEUCHT	BASTIAEN LAURIS	VERKOOP VAN HUIS EN BETELINGEN IN CARNIS	09	01	105V
23-06-1629	AERLEN SLOHNSZ in 't VELD	LEEN SLOHNSZ in 't VELD broer	VERK. 2 MERGE 450 ROE IN BUITENLAND WB	09	01	106
29-07-1629	GHEERT LEENDERTSZ DEUCHT	ARENT MAERTENSZ	GELDENING VAN 450 GULDEN	09	01	106V
21-10-1629	JACOB CORN SOLAERT metselaar	SMIT VRIJAS JANSZ	VERK. HUIS, ERF AAN 's HEERENDIJK VAN WB	09	01	107
29-10-1629	AERLEN CORNELIS JOPPEN	DIRCK HELDRICKS	VERKOOP OA 275 ROE LAND	09	01	107V
29-10-1629	POP DIRKSEN	ADRIAEN HELDRICKS OUTRAET	VERK. 8 GEDEELTE. v. 700 ROE OUDE LAND. v. WB	09	01	108
29-10-1629	PIETER SLOHNSZ in 't VELD	POUNELS FLOORISZ	VERK. 5 MERGE IN BUITENLAND VAN CARNIS	09	01	109
30-12-1629	JAN PIETSEN	CORNELIS VAN BEVEREN	VERK. ULTERGOORS BUITEN ZEEDIJK VAN WB	09	01	109V
04-01-1630	HELDNRICKS JANSZ LANGKE za	POUNELS FLOORISZ	VERKOOP VAN HUIS EN BETELINGEN IN CARNIS	09	01	110
01-05-1630	FRANCK GHEERTSZ	ZHEREN. COMAEL HELDRICKSEN	VERKOOP VAN LOSRENT VAN 62 GLD 10 STVRS	09	01	110V
23-05-1630	QUIRLIN MAERTEN BARENBRECHT	INGHEN PLUENEN	VERK. 2 MERGE 300 ROE IN OUDE LAND VAN WB	09	01	111V
23-05-1630	DIRCK AERIENZ	LODEWICK LOUWEN	VERK. 1 1/2 MERGE IN HET OUDE LAND VAN WB	09	01	112
27-09-1630	PIETER CORNELISZ	ADRIAEN HELDRICKSZ heemrd	VERK. 3 MERGE 345 ROE 9 VOET BUITENL. CARN	09	01	113
27-09-1630	LEENDERT PLUEN	ANTONIS GHEHENSZ kinder. v	VERK. 2 MERGE 450 ROE IN BUITENLAND. v. CARN	09	01	113V
14-10-1630	CORN. CORNELISZ MUELDERS	ANTONIS BASTIAENSZ VETTE	VERK. HUIS EN ERF a/d DIJK IN CARNISSE	09	01	114V
16-12-1630	AERLEN CORNELIS AERIENZ	DIRCK HELDRICKSZ luitenant	VERK. 3 MERGE 300 ROE IN OUDLAND CARNIS	09	01	115V
22-05-1632	AERLEN CORNELISZ	CORNELIS CHOOSSENZ	VERK. 3 MERGE 100 ROE IN OUDE LAND VAN WB	09	01	117
22-05-1631	BASTIAEN JANSZ	KERKVOOGDEN VAN BARENBRECHT	VERMANGELN HUIS WB. TEGEN HUIS BLJ KERK	09	01	117V
22-05-1631	BASTIAEN JANSZ	CORNELIS JACOBZ waert	VERK. HUIS+TELDINGEN (HET OUDE SCHOOLHUIS)	09	01	118V
29-06-1631	JOHANNA VROUNE. v. HEERJANSEN	PIETER JOPPEN	VERK. 7 MERGE 4 HONT 1/4 OUDLAND. v. WB	09	01	119V

(Wordt vervolgd)

H. Oldenhof

WERKGROEP TENTOONSTELLINGEN

Vanaf 17 augustus is in "d' Ouwe School" de tentoonstelling "Maandag: Waschdag" te zien.

Bij het schrijven van dit stukje was de tentoonstelling net begonnen, dus kan er nog niet veel over de belangstelling worden gemeld.

Op de eerste middagen waren geregeld bezoekers aanwezig en we hopen tot en met 18 september nog veel belangstellenden te ontvangen.

TEVENS KUNNEN WIJ NOG MENSEN GEBRUIKEN OM TIJDENS DE OPENINGSTIJDEN VAN DE TENTOONSTELLING OP WOENSDAG- EN ZATERDAGMIDDAG (TOT 16.30 UUR) TOEZICHT TE HOUDEN. Opgave bij mw J.W.E. Kouw, tel. (01806) - 16059.

De verdere tentoonstellingsplannen tot eind 1991 zien er als volgt uit:

Vanaf begin oktober t/m half november zal "d' Ouwe School" in het teken staan van het brood. De eerste week van oktober wordt landelijk de Week van het Brood georganiseerd. We hebben deze gelegenheid aangegrepen om tevens aandacht te besteden aan het honderdjarig bestaan van bakkerij Mooijaart aan het Doormanplein, waarover U zeer zeker meer zult vernemen.

De heer Mooijaart heeft voor deze tentoonstelling van het Bakkerijmuseum in Zierikzee (van de firma Zeelandia, toeleveringsbedrijf van bakkerijgrondstoffen) de beschikking gekregen over een groot aantal bakkerijenodigheden. Dit, aangevuld met veel voorwerpen afkomstig uit de bakkerij van Mooijaart zelf en van de vereniging, belooft een grootse uitstalling te worden.

Na deze expositie willen we omstreeks Kerstmis een tentoonstelling opzetten van "Kerstspullen". We denken hierbij aan een verzameling voorwerpen, die met Kerst te maken hebben, zoals bijzondere kerstkaarten, buitenlandse zowel als nederlandse, ook zelfgemaakte, (koek)blikken e.d., postzegels en sluitzegels (Emmabloem), uitge-

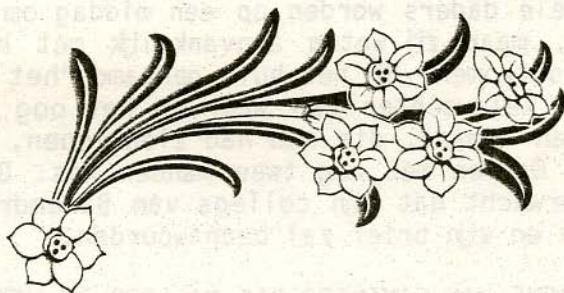
geven t.g.v. Kerstmis, oude kerstversiering, kerststal-
len, enz.; als het maar met Kerstmis te maken heeft.
Maar ook nieuwe kerstspullen, als ze maar iets bijzon-
ders hebben (uit andere landen, culturen b.v.), zijn
welkom.

Op dit gebied heeft de HVB niet veel in huis. Daarom, U
begrijpt het al, doen we een beroep op U! Heeft U iets
in huis, waarvan U denkt dat het wel geschikt is, mogen
we het dan lenen voor deze tentoonstelling?

MET UW HULP KAN DEZE TENTOONSTELLING SLAGEN!!

Uw reacties gaarne aan ondergetekende.

Mw J.W.E. Kouw
Singel 32
tel. (01806)-16059

CAFE "HET SCHAAPJE" (2)

Naar aanleiding van het eerste artikel in het voorgaande Contactblad (no. 47 van juni 1991) heb ik in overleg met de heer P. Groenenboom nog wat nadere gegevens bijeengebracht. Met behulp van de door Marijke de Bruin gemaakte regesten uit het Rechterlijk Archief van Barendrecht zijn vrij vlot vanaf 1700 tot 1800 de eigenaren van het land en de huizen ten oosten van de Buitenlandse Boezem en ten westen van de Bakkersdijk op een rij te zetten. Dit gebiedje werd vroeger "het plaatsje Sluijsvliet" genoemd. In het midden lag een grote vijver van 235 m² (ca. 36 x 6,5 m) met rondom tuinen en boomgaarden. Later zijn er huizen op gebouwd. Het huis genaamd "het Schaapje" en een huis aan de Schenkeldijk, ook wel Middeldijk en later Bakkersdijk genoemd. De totale oppervlakte bedroeg volgens het kadaster in 1832 5244 m².

De naam "het Schaapje" kom ik voor het eerst tegen in een brief van 6 december 1812. Deze brief is geschreven in de tijd dat ons land bij Frankrijk was ingelijfd. De maire van Rhoon, V.F. Tromer, schrijft aan de maire van Barendrecht, P. de Raadt. De garde champêtre (veldwachter) heeft dagenlang in de griend van Jan Tol onder Pendrecht op de loer gelegen om dieven van hout te betrappen. Enkele daders worden op een middag om vijf uur gesignaleerd, maar zij weten aanvankelijk met hun sleet met hout te ontkomen. Bij het huis genaamd "het Schaapje" krijgt de veldwachter hen weer in het oog en verneemt daar van iemand, die hen had zien lopen, dat het Cornelis van Gaalen met nog twee mannen was. De maire van Rhoon verwacht dat zijn collega van Barendrecht de daders straft en zijn brief zal beantwoorden.

ENIGE GEGEVENS VAN FAMILIES DIE NA 1800 IN HET CAFE
GEWOOND HEBBEN, VOORZOVER DEZE GEGEVENS IN BARENDRECHT
TE VINDEN ZIJN

Familie OTTO

Op 25 november 1811 is Catharina Mackensie, weduwe van Johannes Otto onder Barendrecht overleden.

De kinderen Johan Jacob Otto, schoenmaker wonende te

Oud-Beijerland; Leendert Otto, arbeider; Frans Groen, meester-kleermaker, gehuwd met Maria Otto en Jan Kleingeld, arbeider, gehuwd met Johanna Catharina Otto verkopen op 13 december 1811 aan Jacob SISSING, wonende te Rotterdam, een huis, bestaande uit drie beneden- en drie bovenvertrekken, zomerwoning, schuur en erve benevens een moestuin en boomgaard, getekend met no. 29; belend ten oosten de vier erfgenamen Otto, ten westen den Boezem, ten zuiden Arij Barendregt, ten noorden den dijk; voor 1312 francs 50 centimes (625 gulden Hollands geld).

De notariële akte (no. 8) is op 14 februari 1812 opge maakt door P. de Raadt, keizerlijk notaris te Barendrecht, ten huize van Cornelis Groenendijk, herbergier te Barendrecht.

De kinderen en erfgenamen van Johannes Otto en Catharina Mackensie verkopen op 30 december 1811 aan David JOHANNIS, arbeider wonende te Rotterdam, een huis, schuur en dijk erf, getekend met no. 28. Volgens notariële akte no. 9 d.d. 14 februari 1812 belend ten oosten en ten zuiden de Middeldijk, ten westen Jacob Sissing, ten noorden de Voordijk; prijs 651 francs of 310 guldens.

Uit deze belendingen blijkt dat het huis en de schuur direct tegen de Voordijk waren gesitueerd. Huis en schuur zijn vóór 1832 afgebroken, want op de schets van 1832 staat in de hoek van de Voordijk en de Bakkersdijk niets getekend en op het kadaster wordt ook niets vermeld. Wel worden de huizen op B9 en B10 aangegeven. Of deze huizen in 1812 al bestonden moet nog worden aange toond. B11 rondom B9 en B10 wordt in kadaster artikel 120 van 1832 aangegeven als boomgaard, groot 2760 m², B9 als huis en erf, 151 m² en B10 als huis en erf, 93 m²; de totale oppervlakte als 3004 m².

Eigenaar in 1832 is Gerrit VAANDRAGER.

Familie WAGENER

Johan Gotlieb Wagener, geboren te Pomschiet bij Elberfeld ca. 1768, woont eerst te Rotterdam, van beroep galantier in de Korte Hoofdsteege letter K.N. 2. Trouwt waarschijnlijk te Rotterdam met Gabredina HUTSCHENRUIJTER, geboren te Rotterdam ca. 1767, dochter van Wouterus Godfried Hutschenruijter en Maria Rollok. Zij overleed op

20 juni 1837 te Oost- en West-Barendrecht in het huis getekend 58/29A als weduwe van Johan Gotlieb Wagener. Zij werd aangegeven door de geburen Frans Groen, kleermaker, oud 64 jaar en Jan Kleijnjan, broodbakker, oud 22 jaar.

Haar man is op tragische wijze om het leven gekomen. Op 26 juli 1816 vonden Jacob Geleedse, hoefsmid, oud 55 jaar en Leendert Nuijs, dagloner, oud 72 jaar, hem 's avonds te "7 uur in de Vliet van den hoogen boezem langs de Molenkade". Zij hebben hem "opgevischt, als aldaar verongelukt".

Het extract van het register van overlijden der gemeente Charlois vermeldt ook dat hij woonachtig was in het huis genaamd "Het Schaapje" onder de gemeente Barendrecht, wijk A no. 29.

Op 12 april 1814 koopt Gabredina Hutschenruijter van Jacob Sissing, kruidenier te Rotterdam, huis, zomerwoning, schuur enz., getekend met no. 29A, vanouds genaamd Sluivsvliet, voor 1600 gulden.

LIJST VAN EIGENAREN VAN "SLUIJSVLIET", "HET SCHAAPJE" EN HET HUIS AAN DE "SCHENKELDIIK"

Het plaatsje genaempt "Sluivsvliet"

EIGENAREN

- Hendrik Pleune de Vette
1727 Leendert Coopstad
1749 Gerard Lambertus van An-
del (burgemeester van
Woudrichem)
1758 Capteyn Teunis Vonck
1764 Leendert Mijlief en
Cornelis Teunis van der
Spoel
1765 Arij Bax
1790 Johannis Otto

Huis aan de Schenkeldijk (Middeldijk, later Bak- kersdijk)

EIGENAREN

- 1722 Hendrik Pleune de Vette
neemt hypotheek op huis

1766 Arij Bax
1795 Johannis Otto

1812	Jacob Sissing - "Het Schaapje"	1812	David Johannis
1814	Gabredina Hutschenruijter	vóór	
1837	Jan Hendrik Wagener (B 3 t/m B 3)	1832	Gerrit Vaandrager (secties B 9, 10 en 11 volgen later)
1867	Jan Hendrik van der Neut		
1873	"Het Schaapje" afgebrand op B 3 nieuw "Schaapje" gebouwd op B 5		schuur en tuin op B 530
1874	Leentje Kok, wed. Maarten Bus	1874	Leendert van den Heuvel
1882	Jan Huijser	1885	Hendrik P. van Buiten
1893	P. van der Jagt		Bahlman
1941	G.A. van der Jagt	1974	J.P. Ketting
1967	Jan Stok	1978	L.J. Taal-de Troye

Opm.: Bij Hendrik Pieter van Buiten is in het kadaster artikel 1206 schuur en tuin huis en tuin geworden.

H. Oldenhof

CAFE "HET SCHAAPJE" (3)

In het A.R.A. van Barendrecht en Carnisse vond Arie den Otter het een en ander aan gegevens omtrent de "Waert" in Smitshoek, zoals de caféhouder vroeger genoemd werd. Het betreft de drie oudste acten met betrekking tot de omgeving van het huidige café. In dit nummer van het Contactblad komt de eerste acte aan bod.

In een acte van 22 maart 1612 staat dat Cleys Arienszn Weerts vrouw Maerken Geerits is overleden en ter wille

van hun minderjarige dochter en zoon wordt de balans opgemaakt van hun bezit, waaronder een huis en erf met bergkeet, beplanting en bepoting, staande aan 's-Heerendijk aan de oude sluis van Barendrecht.

De belendingen zijn: ten noorden de Gemeenlandse Dijk van Oud-Barendrecht, ten zuiden de Gemeenlandse en Dekedijk "daar den paal op staat" en ten oosten de oude sluis van Oud-Barendrecht.

Cleys is hertrouwd met Tanneke Ariens en al in het volgende jaar overlijdt ook zij.

folio 4.

VERTICHTING VAN CLEYS ARIENSS. VAN ZIJN EERSTE VROU

Wij Heijndrick Ariensz., Schout, Aert Sebastiaenss., Coenraet Joppenss. ende Lendert Corneliss., heemraeden van den dorpe van Westbarendrecht ende Carnis oorconden ende kennen voor de gerechte waarheit hoe dat voor ons gecomen ende gecomp(ereert) is in eijgenen persooene Cleijs Aerienss., weert, als vader van de achtergebleven weeskinderen van z.a. maercken geerits, des weeskinderen moeder, was met Aerien geerits haaren oom ende rechte bestoorven bloetvoocht in desen metten Schout voors. als oppervoocht van 's heeren wegen als namentlijcken geerit Claess., out ontrent Kersmis anno XVI C elff vijf jaeren, ende Lendert Claess., out utgaende Meij Ao. XVI C twaelff drie Jaeren, alle als weeskinderen van maercken geerits, z.a. de huysvrouw van Cleijs Arienss. ende zijn met malcanderen vrintlijcken vereenicht geaccordeert ende verticht van wegghen de voorn(oemde) weeskinderen haers moeders besterffenis van de Achtergebleven goederen van Maercken geerits des weeskinderen moeder was, z.a. in manieren hier naer volgende in den Ersten zoo sal Cleijs Arienss des weeskinderen vader blijven aen het huijs ende erff metten berch ende keet, beplanting ende bepoting Aert ende nagelvast metten lasten daer op staende ende noch zoude mogen comen ende oock de schulden ende onschulden, met ook alle die in muebelen zoo lijnnen, tinnen coper ende houtwerck, gout silver gemunt ende ongemunt, zienber ende onsienber, ende voorts gelijk dat maercken geerits, z.a. met Cleijs Arienss., haeren man int leste van haren levende lijve beseten ende bewoont hefft.

Ende daer vooren zoo sal Cleijs Arienss zijne twee voor-
nomde weeskinderen eens utreijken met haer tweek De som-
me van vierenveertich k. gul(den) tot XI grooten 't
stuiver vrij ghelt wanneer het Jongste soentghen tot zij-
nen mondighe daghen ofte seshien Jaeren out geworden
zal zijn, voorts zoo sal Cleijs Arienss zijne kinderen
Cleen reen ende ter schoolen setten ende besorghen voor
hueren montcost in alles matelijck naer haren staet mede
tot haren mondighen daghen toe, ende oft bebuer Dat een
van de kinderen quame te sterven al eer zij tot haren
mondighen daghen gecomen zouden zijn, zoo zal dat ster-
ven vant eene op het andere, ende oft gebuerde dat beij-
de de kinderen quamen te overleven ofte sterven eer zij
mondich zouden zijn, zoo sal Cleijs Arienss als vader
dach hebben aen de voors. Somme van pen(e) drie Jaeren
te betaelen een gerechte derdepaert een Jaer tenden de
doot van het leste gestorven kint ende voorts noch twee
Jaeren daer eerst aenvolgende elcke Jaer een gerechte
derdepaert tot die volle betalinghe toe, ende voorts
zoo verseekert Cleijs Arienss dese voors. Somme van pe-
n(e) tot een speciael Ipotheecke op zijn voors. hujs en-
de Erff, betelijng ende beplanting.

Staende Aen s heeren Dijck Aen de Ouwesluis van Baren-
drecht ten norden aldernaest den gemeelants Dijck van
outbarendrecht voorn(oemd),
ten zijden het gemelant Endeken dijck daer den pael op
staet.

ten oosten de ouwe Sluis van outbarendrecht ende voorts
zijne gereetsste goederen, gewonnen ende ongewonnen,
Roerende ende onroerende, hebbende ende noch vercrijgen,
Egheen utgesondert waer die zijn ofte bevonden soudē
moghen worden, stellende die selfde ondert verbant van
allen Rechten ende Rechteren alles Daert die voorn.
weeskinderen ofte haeren voochden ofte de gerechte ac-
tie van haer hebbende dat Eerst ende best gelieven zal.
Renonceerende alle die Exceptien van Executien ende di-
visien bekennde van den Inhouden en(de) effecten van
dien ten vollen daer van onderrecht ende geïnstrueert
te zijn ende voorts van allen behulp van rechten daer
mede men hen in prenedictie van desen hem mede soude
moghen behelpen alls sonder fraude.

Des 't oorconden soo hebben wij, Heijndrick Arienss.
Schout, Aert Sebastiaenss, Coenraet Joppens ende Len-

dert Corneliss, heemraeden voorn. onse Segelen hier onder aen doen hangen, gedaen ter presentij van mijn Secretaris van den ambachte voorn. opten XXII-en Mertius Ao. XVI C ende twaelff.

H.A. Outraet

P. Groenenboom

HOOFDSTUKKEN UIT DE WATERSTAATSGESCHIEDENIS
VAN BARENDRECHT (1)

I. INLEIDING

1. Het waterschap is het oudste publiekrechtelijke lichaam in de ontwikkeling van ons staatsbestel, ontstaan in de twaalfde en dertiende eeuw [*1]. Toch is het zo ongeveer het minst bekend, qua taken en organisatie, qua invloed op onze samenleving; niet alleen overigens bij het grote publiek, ook bij studenten staatsrecht [*2].

2. Ligt dit in Barendrecht ten aanzien van het waterschap IJsselmonde anders? Er zijn geen tekenen die daarop wijzen. Weliswaar kwam een behoorlijk aantal belangstellenden op de been op 6 oktober van het vorige jaar, toen ook het waterschap IJsselmonde in het kader van de landelijke waterschapsdag open huis hield, om zich uitvoerig te informeren over het reilen en zeilen van deze instelling. Maar buiten deze kennismaking om zullen de contacten van de burgerij met het waterschap doorgaans beperkt blijven tot de jaarlijkse aanslag in de waterschapslasten.

3. Ondanks een huisvesting gesitueerd op een prominente locatie binnen Barendrecht nemen de werkzaamheden van het waterschap in de leefwereld van de burgers nauwelijks een plaats in.

Ten onrechte. Hoezeer toch drukken de activiteiten van het waterschap een stempel op ons dagelijks bestaan. Half Nederland zou zeebodem zijn (gebleven) zonder de niet aflatende zorg van het waterschap voor de instandhouding van werken ter bescherming tegen het water.

4. Reeds vele eeuwen wordt de strijd tegen het water gevoerd in waterschapsverband. Het waterschap als organisatorische eenheid, die tot in onze dagen betrekkelijk weinig van haar karakter heeft verloren.

Onze oudste instelling van openbaar bestuur ontwikkelde in de loop der tijden doelmatige methoden tot bescherming tegen het water. Maar deze doelmatigheid hing niet alleen af van het almaar voortschrijden van de technische mogelijkheden die waterschapsbesturen ter beschikking stonden, ook was zij afhankelijk van de inrichting van het waterschap zelf. Voor financiering en onderhoud van de noodzakelijk geoordeelde waterstaatkundige werken waren zij verantwoordelijk die belang hadden bij bescherming van hun goed en bloed tegen de periodiek terugkerende wateroverlast. Uit de regelgeving die hiervan noodzakelijkerwijze het gevolg was ontwikkelde zich specifiek waterschapsrecht.

5. Wanneer wij spreken over de waterstaatsgeschiedenis van Barendrecht, dan bedoelen we in feite de geschiedenis van het waterschap. Want het is toch binnen zijn organisatiestructuur, hoe kleinschalig ook in opbouw, dat in de Barendrechtse omstandigheden reeds eeuwenlang de belangrijkste taken op het terrein van de bescherming tegen het water zijn uitgevoerd.

6. In een serie "Hoofdstukken" is het mijn opzet een bepaald onderwerp of deelonderwerp uit de historische ontwikkeling van de waterstaat in Barendrecht te behandelen. Aangezien de behartiging van waterstaatsbelangen in Barendrecht evenwel geen geïsoleerde aangelegenheid betrof, integendeel in de pas liep met ontwikkelingen elders, zal van tijd tot tijd ook aandacht worden besteed aan zaken die buiten onze gemeente speelden.

Dat in de behandeling van de diverse facetten van de waterstaatshistorie binnen de context van ons Contactblad geen volledigheid kan worden nagestreefd mag welhaast als een vanzelfsprekendheid worden beschouwd.

II. SCHETS VAN DE HISTORISCHE ONTWIKKELING VAN HET WATERSCHAP

DE EERSTE ONTWIKKELINGEN

1. Sinds de periode dat de kuststreken van ons land de mens zo'n gunstige woonplaats boden dat hij zich, toen de zee vanaf ca. 330 v. Chr. opnieuw voor langere tijd agressief optrad, tegen haar te weer ging stellen [*3], heeft hij bij voortduring, tot in onze dagen, strijd tegen het water geleverd.

Aanvankelijk geschiedde dat door het ophogen van woonplaatsen tot de ons welbekende terpen en wierden (in Friesland en Groningen) en schorren (in Zeeland). Tot ca. 1200 vormden zij de noodzakelijke beveiliging tegen de zee [*4].

2. De zeer zware stormvloed van 1134 in de Zeeuws-Hollandse delta had zulke desastreuze gevolgen dat men gedwongen werd tot het treffen van collectieve veiligheidsmaatregelen. Wat dat betreft was er in 1953 niets nieuws onder de zon.

Waterkeringen werden aangelegd, niet meer alleen ter bescherming van de plaatselijke gemeenschap, maar soms wellicht van gehele eilanden. Niet alleen vond bedijking plaats van gebieden die na een stormvloed weer droog vielen, ook werd verdrinken cultuurland op het water heroverd.

Aldus deed toen de polder zijn intrede: een gebied geheel omringd door waterkeringen. Daarbinnen bestond de mogelijkheid de stand van het oppervlaktewater enigszins te regelen [*5].

NAAR VASTE STRUCTUREN

3. De instandhouding en uitbreiding van zodanige waterkerende werken vergden samenwerking in organisatorisch verband. Aanvankelijk lag de waterstaatszorg bij de direct betrokken agrarische gemeenschappen, veelal buurschappen genoemd.

Het onderhoud van locale waterstaatswerken (dijkjes, kaden, wateringen en wegen) verdeelde men in evenredige gedeelten, zgn. slagen, over alle boerderijen of "hoeven" (groepen speciaal belanghebbende boerderijen). Zo

bezat iedere landbezitter een of meer hoefslagen [*6].

4. Kleine buurschappen regelden haar waterstaatszaken in groter verband. Aan het hoofd van de buurschap of groep buurschappen stond een schout of grietman, leiding gevende aan de controle op naleving van de hoofslagplicht en de berechting van nalatigheden. Vonnissen in deze aangelegenheden velden speciale functionarissen, de lokale "heemraden" of "atten". Uitvoering aan deze vonnissen werd dan door de schout of grietman gegeven [*7].

In deze situatie was de waterstaat een gewone plaatselijke aangelegenheid. D.w.z. onderhoud van en toezicht op de waterstaatswerken vond niet plaats binnen een speciaal daartoe opgerichte organisatie. Zij bleven in handen van het buurschapsgerecht als onderdeel van de algemene bestuurstaak [*8].

5. In de loop van de twaalfde eeuw gaan plaatselijke gemeenschappen samenwerken ten einde in een groter gebied haar waterstaatkundige krachten te bundelen. Op deze wijze ontstonden streekwaterschappen, een nieuw soort territoriale rechtskring, met als hoofdzakelijk doel de behartiging van de zorg voor de waterstaat in een bepaald gebied; in de eerste plaats de waterkering, de waterlozing en de waterstand [*9].

Deze aldus in het leven geroepen corporaties, in het westen van ons land meestal aangeduid als (hoog)heemraadschappen, zijn vrijwel alle door initiatief en samenwerking van onderop, door plaatselijke gemeenschappen, ontstaan [*10].

In die streken waar zich landsheerlijk gezag had ontwikkeld zijn ze in de dertiende eeuw veelal opgenomen in de landsheerlijke organisatie. De landsheer was vanouds belast met de waterstaatszorg op regionaal niveau. Naderhand werden nieuwe waterschappen doorgaans door hem ingesteld [*11].

HET BESTUUR EN ZIJN BEVOEGDHEDEN

6. Het bestuur van een streekwaterschap bestond uit een voorzitter en vertegenwoordigers der meetellende geërfden, de "ingelanden" (de landbezitters en -gebruikers binnen het waterschap), heemraden - later veelal

hoogheemraden - genoemd. Voorzitter en heemraden vormden in het streekwaterschap samen het gerecht.

In streken met een landsheer trad de voorzitter in diens naam op. Als vertegenwoordiger van de landsheer bij het streekwaterschap droeg hij gewoonlijk de titel van dijkgraaf. Hieruit bleek dat hij plaatsvervanger van de landsheer in het waterschap was [*12].

7. Welke waren de bevoegdheden van het bestuur destijds? In de eerste plaats behartigde het de rechtspraak in eerste aanleg (d.w.z. het bestuur vormde het rechterlijk college waar men zijn zaak het eerst aanhangig moest maken alvorens in hoger beroep te kunnen gaan) in aangelegenheden die verband hielden met waterstaatsbelangen [*13].

Ook het zgn. schouwen van waterstaatswerken door dijkgraaf en hoogheemraden, behorende tot de belangrijkste taken van het waterschapsbestuur, maakte deel uit van hun rechtsprekende bevoegdheid. Dit werd beschouwd als rechtspraak ter plaatse.

De schouw, de inspectie van het onderhoud van de waterstaatswerken die onder de rechtsmacht van het waterschapsbestuur vielen, vond enkele keren per jaar plaats. Tot dit onderhoud waren de ingelanden verplicht. Bij niet-nakoming van hun verplichtingen verrichtte het waterschap het onderhoud op kosten van de nalatigen [*14].

8. Bezat het streekwaterschap de hoge jurisdictie (d.w.z. had het bestuur rechtsmacht in lijfstraffelijke zaken) - dit was algemeen het geval, in tegenstelling tot de lokale waterschappen - dan kon zo'n waterschap ook bepalingen invoeren, op welker overtreding lijf- of zelfs doodstraf werd gesteld. Vonnissen van zodanige inhoud kwamen overigens heel weinig voor [*15].

De rechtsprekende bevoegdheid verloor het waterschap eind 1841 [*16].

9. In de tweede plaats was het bestuur, indien daartoe gerechtigd, bevoegd wetgevende maatregelen vast te stellen, die voor iedereen verbindend waren, de zgn. keuren. Deze benaming gebruiken wij tegenwoordig ook nog [*17].

Voorts kenden dijkgraaf en hoogheemraden een bestuurs-taak in engere zin: o.a. het heffen van waterschapslas-

ten (zoals ook thans het geval is) en het oproepen van zgn. landweerplichtigen voor het dijkleger, indien overstroming dreigde [*18].

10. Ter zake van waterstaatsaangelegenheden waren de wetgevende (het vaststellen van wettelijke bepalingen, de keuren), uitvoerende (het uitvoeren van de bestuurlijke maatregelen) en rechtsprekende (het vellen van vonnissen in geval van overtreding van verordeningen) functie van de overheid in sterke mate geconcentreerd op het waterschapsbestuur [*19].

BESLUIT

11. Aan het waterschap moge omstreeks het midden van de vorige eeuw de bevoegdheid om recht te spreken zijn ontnomen, in zijn overige activiteiten kunnen wij een naadloze continuïteit vanuit het verleden onderkennen. Het waterschap vormt tot op de dag van vandaag de enige autonome territoriale rechtskring, waarin de "gemeente" (de gemeenschap van bewoners in het waterschap) nog bestaat uit geërfden, de stemgerechtigde ingelanden die op grond van hun eigendoms- of ander zakelijk genotsrecht op een bepaald onroerend goed, evenredig aan hun grondgerechtigdheid, hun vertegenwoordigers in het bestuur (de hoofdingelanden) kunnen kiezen [*20].

NOTEN

1. A. van Hall, Waterschap: traditie en dynamiek, in "Ars Aequi" 35 (1986) 4 p. 293; J.Ph. de Monté ver Loren/J.E. Spruit, Hoofdlijnen uit de ontwikkeling der rechterlijke organisatie in de Noordelijke Nederlanden tot de Bataafse omwenteling, 1982 p. 179. - 2. Van Hall, ibid. - 3. H. van der Linden, De Nederlandse waterhuishouding en waterstaatsorganisatie tot aan de moderne tijd, in "Bijdragen en Mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden", uitgave van het Nederlands Historisch Genootschap 103 (1988) afl. 4 p. 534. - 4. Van der Linden, ibid. - 5. Van der Linden, p. 537. - 6. Van der Linden, p. 538. - 7. Van der Linden, ibid. - 8. De Monté ver Loren, Hoofdlijnen, p. 179-180. - 9. Hoofdlijnen, p. 179. - 10. Hoofdlijnen, p. 181. - 11. Hoofdlijnen, p. 182. - 12. Hoofdlijnen, p. 183. - 13. Hoofdlijnen, ibid. - 14. Hoofdlijnen, p. 183-184. - 15. Hoofdlijnen, p. 185. - 16.

Hoofdlijnen, *ibid.* - 17. Hoofdlijnen, *ibid.* - 18. Hoofdlijnen, p. 186.

19. Hoofdlijnen, *ibid.* - 20. Hoofdlijnen, *ibid.*

B. Schooljan

KOPIJ VOOR HET DECEMBERNUMMER

VAN HET CONTACTBLAD

GAARNE INLEVEREN VOOR

15 NOVEMBER 1991

OP HET REDACTIE-ADRES

C O N T A C T B L A D

Kwartaaluitgave van de
Historische Vereniging Barendrecht

+:+:+:+:+:+

REDACTIE: mw. G.M.H. Eijkenaar-Van der Haak
mw. J.W.E. Kouw
mw. H.A. Plomp-Monshouwer
J.F. van Rooijen
B. Schooljan

REDACTIE-ADRES: Korianderhof 3
2991 HD Barendrecht
tel. 01806 - 19658

+:+:+:+:+:+

CONTRIBUTIE: f 15,- per jaar; met ingang van 1992 f 18,-.

Betaling van de contributie kan geschieden door gebruik te maken van het U toegezonden acceptgiroformulier of door overschrijving op Postbankrekeningnummer 25 30 926 ten name van de Historische Vereniging Barendrecht.

Gehele of gedeeltelijke overneming van artikelen is niet toegestaan dan na schriftelijke toestemming van de redactie.

WERKGROEPEN

BARENDRECHT VAN VROEGER OP ANSICHT EN FOTO

Contactpersoon:

BODEMONDERZOEK

Contactpersoon: mw. H.A. Plomp-Monshouwer, Develsluis 6
2995 XB Heerjansdam, tel. 01857 - 1923

FILMARCHIEF J. SCHOP

Contactpersoon: H. Oldenhof, Rietgors 7
2991 ML Barendrecht, tel. 01806 - 19273

GENEALOGIE

Contactpersoon: A.M. Overwater, Jaagpad 65
2992 VJ Barendrecht, tel. 01806 - 12152

Inzage genealogische verzameling elke eerste zaterdag van de maand
van 10.00 - 13.00 uur

HISTORISCH BOERDERIJ-ONDERZOEK

Contactpersoon: A.G.W. Wesdorp, De Zeeg 25
2991 EH Barendrecht, tel. 01806 - 13872

SELECTIE - Papieren

Contactpersoon: P. van Bergeijk, Ziedewijdsdijk 59
2991 VP Barendrecht, tel. 01806 - 12252

- Voorwerpen

Contactpersoon: W.M. Groenenboom, Voordijk 267
2992 AL Barendrecht, tel. 01806 - 12617

TENTOONSTELLINGEN

Contactpersoon: mw. J.W.E. Kouw, Singel 32
2992 BN Barendrecht, tel. 01806 - 16059

ISSN 0169-5460